

UITVOERINGS PROGRAMMA 2020 GEZOND LEVEN, GOED LEVEN OSS

Gezondheid draait om veerkracht: het vermogen om te kunnen gaan met veranderingen in de lichamelijke en geestelijke conditie.

**GEZONDE
LEEFSTIJL**

ACTIVITEITEN ▶

**GEZONDHEIDS-
VERSCHILLEN
VERKLEINEN**

ACTIVITEITEN ▶

ALGEMENE VISIE & WERKWIJZE

INLEIDING

In het gezondheidsbeleid 'Gezond leven, goed leven' 2018-2021 hebben we positieve gezondheid als uitgangspunt benoemd. Positieve gezondheid is je eigen regie kunnen voeren en het vermogen om je aan te passen aan de fysieke, emotionele en sociale uitdagingen van het leven. We voeden onze professionals van de gemeente Oss in het toepassen van de denkwijze en werkwijze Positieve Gezondheid door leersessies en het organiseren van een symposium Positieve Gezondheid in 2020.

DOELSTELLING

Gezondheid draait om veerkracht: het vermogen om te kunnen gaan met veranderingen in de lichamelijke en geestelijke conditie.

UITVOERINGSPROGRAMMA

Elk jaar stellen we een uitvoeringsprogramma op hoofdlijnen op waarin we aangeven welke activiteiten we inzetten in gemeente Oss. Hiermee leggen we lokaal accenten en spelen we in op actuele ontwikkelingen. De focus in dit uitvoeringsplan is het lokaal toepassen van de landelijke kaders. We geven het landelijk preventieakkoord, het actieprogramma Kansrijke Start en het stimuleringsprogramma Gezond in de Stad (GIDS) een duidelijke plek in het uitvoeringsprogramma. Daarnaast passen de activiteiten binnen de doelstellingen van de Global Goals, die gemeente Oss onderschrijft. Met name doel 3:

goede gezondheid en welzijn, doel 10: ongelijkheid verminderen en doel 11: duurzame steden en gemeenschappen.

In dit uitvoeringsprogramma de volgende thema's:

- Gezonde leefstijl;
- Gezondheidsverschillen verkleinen.

In samenwerking met onder andere de GGD, Sport Expertisecentrum (SEC), BrabantZorg en ONS welzijn, onderwijsinstellingen, Novadic Kentron, Geestelijke Gezondheidszorg, HALT, verloskundigen en kraamzorgpraktijken, ziekenhuis Bernhoven, Synchroon, fysiotherapeuten, diëtisten en zorgverzekeraars geven we uitvoering aan de verschillende activiteiten onder de thema's. Deze preventieve activiteiten raken andere beleidsterreinen zoals jeugd en onderwijs, groen en milieu, sport en bewegen, veiligheid, werk en inkomen, etc.

In 2020 werken we aan gezondheidspagina's op de website van de gemeente Oss waarop inwoners kunnen zien waar ze zelf mee aan de slag kunnen om aan hun gezondheid te werken en waar ze naartoe kunnen voor hulp en ondersteuning.

LEESWIJZER

We geven per thema aan welke activiteiten we in 2020 willen inzetten. We bouwen voort op de resultaten van 2019.

3 GOEDE
GEZONDHEID
EN WELZIJN

10 ONGELIJKHEID
VERMINDEREN

11 DUURZAME
STEDEN EN
GEMEENSCHAPPEN

GEZONDE LEEFSTIJL

ACTIVITEITEN

Gezonde School

Een Gezonde School besteedt structureel aandacht aan het bevorderen van een gezonde leefstijl. De Gezonde School-adviseur (GGD) ondersteunt bij het aanvragen van Gezonde Schoolvignetten op het gebied van voeding. Het SEC ondersteunt de scholen over het Sport en Bewegenvignet. Op vraag van scholen voert de GGD interventies uit zoals ouderavonden of themalessen. Extra ondersteuning wordt geboden bij het realiseren van rookvrije schoolterreinen, wettelijk verplicht vanaf augustus 2020. Het Titus Brandsmalyceum en Montessorischool Elzeneind hebben voor het schooljaar 2019/2020 extra ondersteuning toegekend gekregen, bestaande uit een financiële bijdrage, scholing en begeleiding en advies van een Gezonde School adviseur. De GGD zoekt regelmatig samenwerking met Novadic Kentron, HALT, de bibliotheek, en andere professionals.

DOEL

het bevorderen van een gezonde leefstijl.

Het ministerie van VWS heeft een nationaal preventieakkoord opgesteld waarin drie thema's benoemd zijn waar aan wordt gewerkt: minder roken en mee-rokers, overgewicht en obesitas terugdringen en problematisch alcoholgebruik tegengaan. Door roken, overgewicht en problematisch alcoholgebruik aan te pakken kan de gezondheid van Ossenaars verbeteren. We werken in onze gemeente ook aan het voorkomen van drugsgebruik en andere verslavingen zoals gamen.

Aanpak ziekteverzuim basisonderwijs

Door te achterhalen wat achterliggende oorzaken van langdurig of frequent ziekteverzuim zijn, kunnen we leerlingen beter begeleiden, zodat ze zo snel en goed mogelijk (weer) naar school kunnen. M@zzel is een methode die in Bernheze wordt gebruikt om het frequent ziekteverzuim aan te pakken, waarbij leerplichtambtenaar, scholen en de GGD casussen bespreken. In Oss werken jeugdartsen met deze aanpak voor ziekteverzuimbegeleiding om zaken als leerachterstanden en een verslechterde omgang met klasgenoten te voorkomen. In 2020 stelt de GGD een plan van aanpak op voor deelname van alle basisscholen in Oss.

Roken

Stoptober

In oktober 2020 wordt promotie gemaakt voor Stoptober. Hiermee willen we zoveel als mogelijk inwoners bereiken en overtuigen om deel te nemen en te stoppen met roken. Er wordt een extra impuls gegeven door samenwerking te zoeken met het Bernhoven ziekenhuis.

Stoppen met roken werkgroep

Voor de volwassenen, die willen stoppen met roken, wordt lokaal ondersteuning verzorgd door de GGD middels de werkgroep 'stoppen met roken'. In 2019 was dit een succes in de Ruwaard vanwege de lokale insteek en laagdrempelige instapmogelijkheid. In 2020 wordt gekeken naar de mogelijkheid om deze werkgroep ook in andere wijken op te starten. Het thema roken wordt collectiever opgepakt in samenwerking met de POH en andere professionals.

Rookvrije sportverenigingen

We zetten onder andere via de Gezonde School in op rookpreventie bij kinderen en jongeren. Ook wordt ingezet op het stimuleren van rookvrije sportverenigingen. In samenwerking met de partijen van het Osse Sportakkoord en SEC is als doel gesteld om zoveel mogelijk sportterreinen volledig rookvrij te maken. Naast rookvrije sportterreinen kunnen verenigingen er voor kiezen om aan de slag te gaan met hun alcoholbeleid en/of het inrichten van een gezondere sportkantine.

GEZONDE LEEFSTIJL

Overgewicht

Ketenaanpak overgewicht

De Ketenaanpak Overgewicht heeft als doel het voorkomen van overgewicht bij kinderen, en bewustwording van de professionals over het signaleren van de risicofactoren voor het ontstaan van overgewicht. Op basisscholen worden door de GGD en het SEC door fittesten en vrijblijvende inloopgesprekken met kinderen en hun ouders het overgewicht en het voorkomen daarvan bespreekbaar gemaakt. Activiteiten 2020:

- communicatie en monitoring ketenaanpak verbeteren;
- verbreden ketenaanpak naar andere professionals en in de regio
- nieuwe centrale zorgverleners scholen en plan van aanpak borging ketenaanpak na 2021.

JOGG activiteiten / sport en bewegen

Als jongeren op Gezond Gewicht (JOGG)-gemeente zorgen we voor bewustwording en gedragsverandering over een gezonde leefstijl. Dit doet het SEC in samenwerking met de werkgroep JOGG waarin professionals van het SEC, de GGD, Ons Welzijn, AVEM, het Centrum Jeugd en Gezin en een diëtiste deelnemen. Het SEC biedt specifieke beweegprogramma's aan voor verschillende doelgroepen zoals peuters, kleuters, basisschool jeugd en jongeren. Ook coördineert het SEC projecten zoals gratis bewegen, water drinken, de gezonde school en de gezonde sportkantine op het gebied van gezonde leefstijl en vliegt hier waar nodig externe partijen voor in. In 2020 wordt ingezet op de structurele borging van de activiteiten en thema's van de afgelopen jaren. Daarnaast wordt actief gezocht naar activiteiten, die verbinding hebben met het Osse Sportakkoord en het preventieakkoord. Dit alles moet leiden tot de ontwikkeling van een nieuw JOGG-plan 2021 – 2025.

Middelengebruik

Combipakket HALT/ GGD

In 2020 maken meerdere basisscholen gebruik van het combipakket HALT-GGD. De lessen van de GGD gaan over groepsdruk en hoe jongeren daarmee kunnen omgaan. Groepsdruk is namelijk een belangrijke reden waarom jongeren middelen gaan gebruiken. Met de HALT-GGD aanpak worden zowel de kinderen als hun ouders bereikt. In een ouderavond volgt uitleg over het puberbrein.

Regionaal drugspreventieproject

Met 38 gemeenten in veiligheidsregio Brabant-Zuidoost en Brabant-Noord wordt gewerkt aan een projectplan "Drugs, wat doet het met jou?". Daarmee wordt gestreefd naar het verminderen van drugsgebruik en naar denormalisering van het gebruik. Bij positieve besluitvorming wordt gewerkt aan een monitor, een gedeelde campagne en in te zetten interventies.

Preventie drugsgebruik

Samen met Novadic Kentron, de GGD en andere betrokken partners voeren we gesprekken om een basisplan met lokale interventies op te stellen voor het voorkomen van drugsgebruik.

Samenwerking lokale werkgroepen

In verschillende dorpskernen van de gemeente Oss werkt de GGD actief samen met dorpsraden aan het organiseren van voorlichtingen over bewustwording rondom alcoholgebruik. Ook in 2020 geven we hieraan een vervolg in de vorm van theatervoorstellingen, ouderavonden of informatieavonden voor de doelgroep jongeren en/of hun ouders. Daarnaast is er in 2020 ruimte om op een nieuwe collectieve manier in te zetten op preventie middelengebruik. We zetten in op het bereiken van de kwetsbare doelgroepen en maken hiervoor een plan van aanpak.

IkPas campagne

In 2020 wordt de IkPas campagne weer onder de aandacht gebracht. Hiermee wordt door de GGD aandacht gevraagd voor overmatig alcoholgebruik. Alle bewoners worden uitgedaagd om hun alcoholconsumptie 30 dagen (vanaf 1 januari) of 40 dagen (tijdens de vastentijd vanaf 26 februari) op pauze te zetten. De GGD promoot de landelijke campagne lokaal bij consultatiebureaus, sportverenigingen en scholen.

GEZONDE LEEFSTIJL

Gezonde fysieke leefomgeving

Klimaatverandering en gezondheid

2019 stevent af op de tweede plaats van warmste jaren ooit gemeten. Het warmste jaar was 2018. We bekijken in 2020 wat deze hogere temperaturen, langere droge perioden, heviger regenbuien en kortere winters voor onze inwoners, bedrijven en de leefomgeving in de gemeente Oss betekenen. Wensen, uitdagingen en kansen worden verkend en we onderzoeken welke partijen hierbij een rol gaan spelen.

Omgevingsvisie

De omgevingswet biedt kansen om gezondheidsaspecten integraal af te wegen bij de inrichting van de fysieke omgeving. Via het sociaal domein is het aspect gezondheid vertegenwoordigd binnen de processtappen die gezet worden in het komen tot een omgevingsvisie.

Ook de GGD wordt ingeschakeld om advies te geven over het gezondheidsaspect, mede via de Brabantse Omgevingsscan ontwikkeld (BrOS).

Een gezonde leefomgeving is een leefomgeving die als prettig wordt ervaren, die uitnodigt tot gezond gedrag en gezondheid bevordert. Het is een leefomgeving voor iedereen die o.a. schoon en veilig is, uitnodigt tot bewegen, spelen en sporten. En waar goede bereikbaarheid is van een gevarieerd aanbod van voorzieningen, waar ontmoeting kan plaatsvinden, voldoende groen, natuur en water en een gezonde milieukwaliteit is.

Zoönose

Beweegprogramma Q-koorts patiënten

Q-koortspatiënten hebben baat bij het volgen van een beweegprogramma. Het is waardevol en helpend om samen met lotgenoten te bewegen en grenzen te leren aanvoelen. Begeleiding door een fysiotherapeut met kennis van de ziekte is hierbij noodzakelijk. Gemeenten zijn in 2018 door Q-support verzocht om het beweegprogramma te vergoeden tot het moment dat het onderdeel uitmaakt van het basispakket. Het beweegprogramma wordt vooralsnog niet vergoed door de zorgverzekeraar. We continueren het financieren van dit beweegprogramma daarom in 2020.

Q support

Doelstelling van Q-support 2.0 is dat zij op 1 mei 2021 de zorg voor de Q-koortspatiënten geborgd hebben binnen de reguliere voorzieningen. Daarbij kunnen zowel professionals als patiënten terugvallen op een krachtig netwerk waar kennis en deskundigheid beschikbaar is. De consultants zijn opgeleid om zorgvragen van Q-koortspatiënten in behandeling te nemen. Afgesproken is dat consultants vragen kunnen stellen aan Q-support en patiënten een professional van Q-support uit kunnen nodigen voor een keukentafelgesprek.

Veehouderij en gezondheid

De gemeente en de GGD houden de ontwikkelingen met betrekking tot dierziekten nauwlettend in de gaten. Daar waar nodig vraagt de gemeente advies aan de GGD wanneer het bijvoorbeeld gaat om het verstrekken van een vergunning. Ook geeft de GGD advies over mogelijke gezondheidsschade in verband met veehouderij en dieren.

GEZONDHEIDS- VERSCHILLEN VERKLEINEN

DOEL

Het verkleinen van gezondheidsverschillen.

Gezondheidsverschillen tussen hoger en lager opgeleiden dringen we zoveel mogelijk terug. Via het stimuleringsprogramma GIDS ontvangt Oss landelijke subsidie t/m 2021 voor het realiseren van een doelgerichte aanpak. Daarnaast wordt extra aandacht besteed aan zwangere vrouwen en jonge moeders die extra ondersteuning kunnen gebruiken via programma's als Centering Parenting/Pregnancy, Stevig Ouderschap, Nu Niet Zwanger en via de lokale coalitie Kansrijke Start. Ook Ossenaars met een migratie-achtergrond zijn een kwetsbare groep, die extra gezondheidsvoorlichtingen krijgen via verschillende samenwerkingspartners.

ACTIVITEITEN

Gezond in de Stad (GIDS)

De GGD, BrabantZorg, SEC, ONS welzijn en de gemeente verkleinen via diverse activiteiten de gezondheidsverschillen in kwetsbare wijken. Naast de Ruwaard en Schadewijk in 2020 ook het Centrum, Krinkelhoek en Mettegeupel. De behoeften en wensen van bewoners zijn leidend en vormen de basis voor een aantal verschillende interventies die door de samenwerkende partijen geïnitieerd worden. Denk hierbij aan vakantieactiviteiten, Sociaal Vitaal, voorlichtingen voor migranten, beweegroutes, Vitaal Loket en trainingen laaggeletterdheid.

Vitaal loket

Het vitaal loket is een gratis inloophouding waarbij bewoners van de wijk vragen kunnen stellen. En waar zij op een laagdrempelige manier toegang kunnen krijgen tot informatie, activiteiten, aanbod, hulp en zorg. Het doel van het vitaal loket is om vanuit één gezamenlijke werkwijze naar buiten te treden en de samenwerking tussen professionals in de wijk, de 1e lijns zorg en collectieve preventie-activiteiten te versterken.

Basistraining Laaggeletterdheid

De scholing voor professionals wordt verbreed naar andere wijken in Oss. De professional wordt getraind in het signaleren van laaggeletterdheid, het aangaan van het gesprek en het doorverwijzen naar het juiste aanbod. Met een vervolgentraining 'Klare Taal' krijgen professionals meer handvatten over hoe duidelijk en laagdrempelig te communiceren met hun doelgroep. Vanuit de Formulierenbrigade krijgen laaggeletterde inwoners ondersteuning bij het invullen van formulieren rondom andere zorg- en inkomensondersteuningsgerichte zaken.

Sociaal Vitaal

Sociaal Vitaal richt zich op bewegen, gezonde leefstijl en participatie van ouderen (65+). Het doel is lichamelijk, sociaal en mentaal gezond(er) ouder worden. Vertrekpunt vormt een (persoonlijke) benadering, waarbij de ouderen uitgenodigd worden voor een fittest. Daar wordt door vrijwilligers en professionals breder gevraagd naar wat de oudere specifiek wil, kan en nog nodig heeft om hier vervolgens passend naar te handelen. Het programma omvat daarnaast een beweegprogramma met koffiemoment (SEC) waarin mensen in een ontspannen sfeer (opnieuw) kennis kunnen maken met bewegen. Zo nu en dan sluiten professionals aan om in te gaan op de vragen van de mensen, zoals de GGD met diverse leefstijlmodules.

GEZONDHEIDS- VERSCHILLEN VERKLEINEN

Kansrijke start

Centering Parenting / Centering Pregnancy

Centering is een model voor verloskundigenzorg en jeugdgezondheidszorg, waarbij in plaats van één op één controles de zorg wordt aangeboden in een groep jonge moeders. Hiermee wordt de fysieke en mentale gezondheid van de moeders geborgd. De moeders hebben een sociaal netwerk en kunnen elkaar ondersteunen in het ouderschap. In Oss werken meerdere verloskundigenpraktijken met dit concept. In 2020 worden door de GGD regio Hart van Brabant de mogelijkheden onderzocht voor het budget-neutraal aanbieden van dit product.

Nu Niet Zwanger

Nu Niet Zwanger is een regionaal programma waarbij kwetsbare (potentiële) ouders worden geholpen om de regie te nemen over hun kindwens, hun seksualiteit en over anticonceptie. Dit doen we door het gesprek aan te gaan, aansluiting te zoeken bij de vragen, behoeften, en barrières. In 2020 starten we met de uitrol van dit programma.

Inzet Centrum Jeugd & Gezin en Sociaal Team

Professionals van de GGD zijn deelnemer van het Centrum Jeugd en Gezin en de Sociale Teams. Ook biedt de GGD in samenwerking met het CJG interventies gericht op opvoeding en ontwikkeling zoals (thema)bijeenkomsten, video home-training (VHT) en cursussen. Het CJG werkt samen om de cursussen 12+ een hele klus?, Beter omgaan met je puber, Opvoeden & zo en Peuter in Zicht in 2020 aan te vullen met webinars zodat deelname op een laagdrempelige manier mogelijk is en een grotere doelgroep wordt bereikt.

Stevig ouderschap

Stevig ouderschap is een preventief ondersteuningsprogramma van zes huisbezoeken voor gezinnen met een pasgeborene, ter voorkoming van opvoedingsproblemen. Gezinnen, die op basis van een vragenlijst herkend worden als een hoog risico-gezin, kunnen op vrijwillige basis deelnemen. In 2019 is de communicatie tussen ketenpartners verbeterd en de instroom vergroot. De GGD gaat in 2020 verder werken met de succesformule. Het streven is om alle gezinnen met een pasgeborene te bereiken en indien nodig de interventie in te zetten.

Depressiepreventie

Na een succesvolle pilot wordt in 2020 bij alle consultatiebureaus een vragenlijst afgenomen bij nieuwe moeders over postpartum depressie. Met deze vragenlijst kunnen moeders met een risico op postpartum depressie eerder worden gesignaleerd en wordt indien nodig doorverwezen naar de juiste zorgpartner. Een secundair doel is om bewustwording te creëren rond postpartum depressie, aangezien het voorkomt bij 1 op 8 pas bevallen moeders.

Coalitie Kansrijke Start

Als GIDS-gemeente heeft Oss in 2019 gebruik gemaakt van het stimuleringsprogramma (2019-2021) voor de opstart van een lokale coalitie Kansrijke Start. Met landelijke ondersteuning vanuit Pharos werkt de coalitie aan een stevige lokale samenwerking tussen professionals uit het medische en sociale domein rondom de eerste 1000 dagen van een kind in een kwetsbare situatie. De professionals willen afstemmen over casussen en goede informatieoverdracht en er voor zorgen dat binnen de keten de kennis, die verzameld wordt rondom gezinnen niet verloren gaat.

GEZONDHEIDS- VERSCHILLEN VERKLEINEN

Gezondheidsvoorlichting

Voorlichting seksuele gezondheid

Een heel ander gezondheidsthema is seksualiteit. De GGD neemt in samenwerking met SENSE deel aan de Regenboogstad-overleggen. Oss is vanaf 2011 een regenboogstad en geeft daarmee aan zich sterk te maken voor het verbeteren van sociale acceptatie, veiligheid en emancipatie van LHBTI's. Ook vanuit de Gezonde School is er extra aandacht voor seksualiteit tijdens de week van de lentekriebels en worden ouderavonden en workshops aangeboden over thema's zoals gendergelijkheid of seksuele gezondheid.

Bemoeizorg richt zich op zorgwekkende zorgmijders.

Dit zijn inwoners met complexe problemen. Vaak is het een combinatie van psychiatrische-, lichamelijke-, psychosociale en/of verslavingsproblemen. Het gaat om zeer kwetsbare inwoners, die zelf niet om hulp kunnen, willen of durven vragen. Ze raken geïsoleerd, verwaarlozen zichzelf en zorgen voor overlast in hun omgeving. Opdracht van Bemoeizorg is om zorgwekkende zorgmijders te motiveren tot en toe te leiden naar passende ondersteuning. De inzet van de GGD in het team bemoeizorg richt zich op gezondheidsproblemen, medische zorgen en/of vervuiling.

Voorlichting voor migranten

De LEFF-groep van vorig jaar wordt op verzoek van de deelnemende dames voortgezet in de vorm van extra gezondheidsvoorlichting door de GGD in 2020. In 2020 worden drie nieuwe LEFF (Leren-Emanciperen-Focus) trajecten opgestart, waarbij dames met een niet-Westerse migratie-afkomst 10 dagdelen empowerment-les krijgen. Thema's zijn onder andere opvoeding, vrouwenrechten, leren, werken, gezondheid en tijd voor jezelf. Het doel is om vrouwen wegwijs te maken in Oss, ze meer zelfvertrouwen te geven en ze stappen te laten zetten in zelfstandigheid. Zodat zij mee kunnen doen in de samenleving. De GGD verzorgt de bijeenkomsten over gezond wonen en leven in Nederland.

In 2020 wordt extra ingezet op gezondheidsvoorlichtingen in onder andere de thuiszorg en dagopvang El Ele en wordt de samenwerking met huisartsenzorg geïntensiveerd. Thema's van de voorlichting zijn bijvoorbeeld mantelzorg bij migranten, wat en waarom van bevolkingsonderzoeken, somberheid/depressies en het belang van vaccinaties. De voorlichting wordt afgestemd op de vragen van nieuwkomers. Mocht er behoefte ontstaan aan gezondheidsvoorlichting voor andere doelgroepen, dan kan de GGD dit bieden.